

РОЛЬ КУРАТОРА НА ЕТАПАХ СТАНОВЛЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ ГРУПИ ЯК КОЛЕКТИВУ

Внукова О. М.

Україна, м. Київ, Київський національний університет технологій та дизайну

В статті проаналізовані етапи розвитку студентської групи і специфіка роботи куратора на кожному з них. Запропоновані конкретні виховні методи, які сприяють вивченню студентської групи та її становленню як колективу.

Ключові слова: студентська академічна група, виховні методи, колектив, куратор.

***Abstract:** This article is about the analysis of the development of the students group and the specificity of the curator's work on each of them. It was considered the specific educational methods that facilitate to study the students group and its formation as a team.*

***Keywords:** student academic group, educational methods, team, curator.*

Особливістю української народної педагогіки можна назвати виховання особистості в колективі, оскільки характерними рисами менталітету українців є прагнення до єднання, гуманізм, демократизм. Колектив на сучасному етапі розглядається як джерело морально-духовного збагачення особистості й одночасно її захисником, а не чинником пригнічення, як було за тоталітарної системи. Із позицій сучасних виховних завдань ідеї колективного виховання є соціально вмотивованими і актуальними.

Важливим чинником виховного впливу на особистість майбутнього фахівця у вищій школі є студентська група. Оптимізацію роботи в студентській групі розглянуто В. Агеєвим, У. Бенніс, І. Бойко, І. Булах, Л. Долинською, Т. Куриленко, Н. Осиповою, К. Рудестам та ін. І. Шевчук в дисертаційному дослідженні 2010 р. звернув увагу на студентську групу як об'єкт виховання на початковому етапі навчання [3]. У студентів, як правило, в основному сформовані морально-духовні якості. Але, не зважаючи на це, все ж вони потребують допомоги педагогів у соціальному та професійному становленні. З цією метою у вищих навчальних закладах України діє інститут кураторів. Тому актуальним є обґрунтування ролі куратора на етапах становлення студентської групи, від рівня розвитку якої залежить сила і характер впливу на своїх членів.

Як відомо, група – це сукупність людей, яка виділяється із соціуму завдяки наявності певних ознак. Бувають різноманітні види груп. Студент за період навчання може входити одночасно до різних соціальних груп: академічної групи, студентських наукових гуртків, групи художньої самодіяльності та спортивні команди, побутові малі групи тощо.

Генезис групи студентів можна розглянути поетапно, використавши періодизацію О. Винославської [2]. Спираючись на передовий та власний педагогічний досвід, спостереження за роботою колег-кураторів визначимо доцільні дії куратора на кожному з етапів.

Коли група абітурієнтів утворює студентську групу за професійною ознакою, то спочатку вона є дифузною або номінальною, має лише певну назву. **Перший етап** розвитку групи – **асоціація** починається зі знайомства. Зазвичай під час першої зустрічі куратору варто запропонувати студентам представити свого сусіда за партою, довідавшись про нього щось цікаве за декілька хвилин. Ця інформація дасть всім ширше уявлення про склад групи і, бажано, щоб налаштувала на позитив. Розпочинається спільна життєдіяльність групи, наявна спільна мета діяльності, вже існує офіційна структура, але діяльність окремих студентів має переважно індивідуальний характер, у них ще відсутня потреба працювати разом, спільно розв'язувати групові завдання. Організаційні питання вирішують староста і куратор. Вони висувають вимоги щодо дисципліни, виконання режиму, норм поведінки. Юнаки та дівчата адаптуються до студентського життя і вимог викладачів. На цьому етапі куратор займається вивченням членів групи (за допомогою анкетування, тестів, бесід тощо), забезпечує знайомство студентів між собою, організовує спільну діяльність, навчає актив, надає доручення студентам. Важливо у плануванні роботи враховувати думки та побажання студентів, сприяти встановленню традицій.

Другий етап генезису групи – **кооперація**. Він характеризується тим, що адаптація як соціально-психологічна, так і дидактична майже відбулася. В групі переважаючими залишаються ділові стосунки, але вже вирізняються і міжособистісні взаємини, симпатії та антипатії. Виявляються неофіційні лідери. Актив регулює формальні контакти між членами групи. Студенти проявляють інтерес до справ групи та готовність щодо участі в них. Спостерігається об'єднання студентів у малі групи (2-5 осіб) і в кожній з'являється лідер. Взаємодія в малих групах виникає на основі симпатій, спільних інтересів. Варто підкреслити, що неформальні взаємини в студентській групі проявляються дуже активно, що пояснюється прагненням юнаків та дівчат до кохання та дружби, емоційно-насиченого спілкування.

На цьому етапі розвитку групи кураторові треба працювати з активом, вивчати особливості соціально-психічного і фізичного розвитку студентів, аналізувати міжособистісні стосунки, які встановлюються між членами групи (зокрема, за допомогою методики соціометрії). На цій стадії у виховній роботі варто проявляти бути гнучкість та диференційований підхід. Куратор повинен знати малі групи, їх лідерів, максимально впливати на групу в цілому. Важливо своєчасно вживати заходи через індивідуальні бесіди, групові збори щодо корекції становища окремих студентів у групі, особливо стосовно ізольованих студентів: залучати їх до спільних справ, доручати їм завдання, щоб розкрити їх позитивні якості та здібності. Куратор у цей період здійснює керівництво за допомогою активу, залучає актив до виконання керівних функцій, спільно з активом формулюються нові завдання, забезпечуються зв'язки з іншими групами. Треба застерігати від вияву в окремих студентів, зокрема членів активу, авторитаризму, зухвалої поведінки, ігнорування інтересів групи. На цій стадії у групі вже повинні виявлятися чуйність до товаришів, повага один до одного, готовність допомагати один одному. Лише за таких умов група досягне вищого рівня свого розвитку, адже не всі групи досягають стадії колективу.

Третій етап – студентська академічна група стає **колективом**. Формуванню колективу сприяє створення соціально-ціннісної єдності шляхом роз'яснення значущості навчання, його мети і задач, стимулювання активу стосовно згуртування колективу; розвиток свідомості, творчості, дружби, розуміння взаємостосунків; закріплення авторитету активу; забезпечення дружньої спільної діяльності; прояв турботи про студентів, врахування їх запитів [1, с. 120].

Колектив — це об'єднання людей єдиною соціально значущою метою, для досягнення якої вони вступають у певні взаємини й організують спільну діяльність на основі товариства й взаємодопомоги. Зміст роботи куратора на цьому етапі полягає у поглибленому вивченні особливостей розвитку студентів та взаємовідносин між ними, визначенні перспективних завдань для групи, залучення студентів до виконання рішень та участі у заходах. На цій стадії до особистості ставить певні вимоги не педагог чи актив (як це було на попередніх етапах), а безпосередньо колектив і їм складно заперечити чи протистояти. Проте, якщо в групі існує піддатливість груповому тиску, високий *конформізм* - пристосування, пасивне прийняття існуючого порядку речей, пануючої думки (як всі, так і я), то це веде до некритичності, одноманітності думок. Члени групи стають пасивними, байдужими. Серед причин конформізму можна назвати: 1) недотримання принципу гласності, коли людина змушена довіряти думці більшості і не може перевірити інформацію; 2) особистість прагне до встановлення

позитивних зв'язків із групою, щоб уникнути конфлікту, неприємностей. Куратор групи повинен взяти під свій захист і критично налаштованих студентів, прислухатися до їх думок.

Як відомо, інтенсивність спілкування і в мікрогрупах, і в групі загалом протягом усіх років навчання найвища на середніх курсах, на останньому курсі група-колектив може знову розпадатися на мікрогрупи, іноді з об'єктивних причин через створення сім'ї, працевлаштування тощо.

Важливе значення з погляду виховних можливостей студентської академічної групи має те, чи набуває вона для студента статусу референтної групи, тобто чи виконує функцію взірця для оцінювання свого «Я». У референтній групі створюється атмосфера психологічного комфорту, що позитивно позначається на професійному становленні майбутнього фахівця.

Отже, стосунки куратора з групою – це взаємодопомога, порада, підтримка активу групи та постійна планомірна робота. Одночасно потрібно уникати формалізму, байдужості. Це важливі умови для забезпечення ефективності виховної роботи з групою і окремими студентами та сприятиме формуванню справжньому колективу студентів.

1. Вітвицька С.С. *Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури.* – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.

2. *Психологія. Навч. посіб.* / О.В. Винославська, О.А. Бреусенко-Кузнєцов, В.Л. Зливков та ін.; за наук. ред. О.В. Винославської. – 2-е вид., перероб. та доповн. – К.: Фірма ІНКІС, 2009. – 390 с.

3. Шевчук І. В. *Студентська академічна група як об'єкт виховання на початковому етапі навчання у вищих економічних навчальних закладах: автореф. дис.... на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.07 „Теорія і методика виховання” / І. В. Шевчук.* – К., 2010. – 24с.